

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/13/2019
Identifikačné číslo spisu: 1015200624
Dátum vydania rozhodnutia: 26.02.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1015200624.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci navrhovateľa: S. M., bytom XXX-XXX O. B., Y., X. H. XPX, E. proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22. októbra 2014, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 10Scud/8/2015-57 zo dňa 07. novembra 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 10Scud/8/2015-57 zo dňa 07. novembra 2017 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom, č. k. 10Scud/8/2015-57 zo dňa 07.11.2017 potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22.10.2014, ktorým podľa § 73, § 112 ods. 4, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov zvýšila navrhovateľovi sumu invalidného dôchodku od 08.12.2011 na 201,70 eur mesačne.

V odôvodnení svojho rozsudku krajský súd uviedol, že navrhovateľ bol uznaný za invalidného od 08.03.2010 so 65 % mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Od 08.12.2011 navrhovateľ požiadal o prehodnotenie zdravotného stavu. Posudkový lekár Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava, v posudku zo dňa 07.10.2014 uviedol, že rozhodujúcim zdravotným postihnutím u navrhovateľa je stav po operácii cievnych uzáverov na DK (kapitola IX/B, položka 4c prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení), kde mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť stanovil na 70 %. Pre iné zdravotné postihnutia zvýšil percentuálnu mieru o 5 %. Celková miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola stanovená od 08.12.2011 na 75 %.

Podľa názoru krajského súdu posudkový lekár vo vyššie uvedenom posudku zohľadnil všetky navrhovateľom uvádzané ťažkosti a vysporiadal sa s lekárskymi nálezmi nachádzajúcimi sa v zdravotnej

dokumentácii navrhovateľa. Suma invalidného dôchodku bola určená podľa § 73 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Postup odporkyne pri určení sumy invalidného dôchodku vzhľadom na 75 % mieru poklesu považoval krajský súd za súladný so zákonom.

K námietke navrhovateľa, týkajúcej sa nezhodnotenia obdobia od 22.09.1988 do 31.07.1989 (resp. do 30.06.1989), kedy bol navrhovateľ zamestnaný v organizácii Slovkoncert ako umelec a v tomto období účinkoval v Nemecku, krajský súd uviedol, že v období od 01.01.1989 do 30.06.1989 navrhovateľ ako slobodný umelec nebol prihlásený do poistenia. Z oznámenia nositeľa poistenia Spolkovej republiky Nemecko (ďalej aj „SRN“) vyplýva, že navrhovateľ bol poistený v Nemecku, kde, podľa formulára E205 DE, t. j. potvrdenia o histórii poistenia v Spolkovej republiky Nemecko získal obdobie dôchodkového poistenia podľa právnych predpisov Spolkovej republiky Nemecko viac ako jeden rok. Z uvedeného je zrejmé, že odporkyňa nie je príslušná na hodnotenie obdobia od 02.09.1988 do 31.07.1989. Uvedené obdobie v plnom rozsahu zhodnotil nositeľ poistenia Spolkovej republiky Nemecko.

Krajský súd na základe uvedených dôvodov konštatoval, že odporkyňa pri výpočte invalidného dôchodku navrhovateľa postupovala správne podľa zákonných ustanovení.

Proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave podal navrhovateľ v zákonom určenej lehote odvolanie, v ktorom namietal závery posudkovej lekárky sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne Z., ktorá vo svojom rozhodnutí znížila mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 20 %. S týmito závermi nesúhlasil a poukázal na predloženú zdravotnú dokumentáciu. Neakceptoval záver krajského súdu, že nositeľ poistenia v Nemecku zhodnotil jeho dobu výkonu zamestnania. Pri výkone povolania platil poistné odporkyňi, čo aj uznala, avšak nie je pochopiteľné, prečo neuznala časť výkonu povolania v období od septembra 1988 do júla 1989. V danom čase bol navrhovateľ sociálne poistený a bolo preto toto obdobie potrebné zarátat' pre účely výpočtu invalidného dôchodku. Navrhovateľ nemôže niesť následky toho, že československá umelecká agentúra SLOVKONCERT pri svojom zániku zničila celú evidenciu, z ktorej bolo možné zistiť, že platil v tomto období príslušné odvody.

Navrhovateľ namietal, že sa cíti byť perzekvovaný za nedostatky príslušných orgánov a organizácií. Opätovne zdôraznil, že nesúhlasí s tvrdením o tom, že nebol sociálne poistený v období 11 mesiacov, keď 6 rokov poistenia pri výkone povolania v zahraničí odporkyňa akceptovala.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa uviedla, že dôvody v ňom uvedené nepovažuje za opodstatnené. Podľa jej názoru, súd 1. stupňa správne zistil skutkový stav veci, túto náležite právne posúdil, keď nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia. Odporkyňa sa v plnom rozsahu pridržiava svojich predchádzajúcich písomných vyjadrení, zotráva na vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia a preto navrhla, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdil.

Po predložení veci krajským súdom na Najvyšší súd Slovenskej republiky dňa 06.02.2018, tento zistil, že o odvolaní nebolo možné rozhodnúť, pretože navrhovateľovi nebol riadne doručený jeho rozsudok a krajský súd nevykonal procesné úkony v súvislosti so žiadosťou navrhovateľa o ustanovenie advokáta, v podaní zo dňa 10.12.2017. Poučil súd 1. stupňa, aby vec opätovne predložil odvolaciemu súdu po riadnom doručení rozsudku krajského súdu a po tom, ako odkáže navrhovateľa na Centrum právnej pomoci podľa § 30 OSP. Príslušné podania krajského súdu boli navrhovateľovi preukázateľne doručené dňa 07.10.2019. Podaním doručeným krajskému súdu dňa 15.11.2019 Centrum právnej pomoci súd informovalo, že neevduje žiadosť navrhovateľa o poskytnutie právnej pomoci.

Podľa § 492 ods. 1, 2, 3 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (OSP) začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov. Odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov. Lehoty na podanie odvolania, ktoré začali plynúť pred dňom nadobudnutia

účinnosti tohto zákona, plynú podľa doterajších predpisov a ich právne účinky zostávajú zachované.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 5Sd/156/2012-178 zo dňa 31.10.2018 v súlade s príslušnými ustanoveniami OSP bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Pokiaľ navrhovateľ namietal, že v minulosti bola posudkovou lekárkou Sociálnej poisťovne nesprávne určená miera poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť len v rozsahu 20 %, na túto jeho námietku odvolací súd nemohol prihliadnuť. Z administratívnych spisov odporkyne je totiž zrejmé, že navrhovateľ bol uznaný invalidným až od 09.03.2010 pre 65 % mieru poklesu a na tom základe mu bol rozhodnutím odporkyne č. XXX XXX XXXX zo dňa 17.09.2010 invalidný dôchodok priznaný od 09.03.2010. Uvedené rozhodnutie bolo potvrdené rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, č. k. 5Scud/41/2010 zo dňa 29.02.2012, ktorý bol potvrdený rozsudkom Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 10So/37/2012 zo dňa 14.11.2012. Otázka vzniku invalidity je teda právoplatne rozsúdená.

Z obsahu návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22.10.2014 o zvýšení invalidného dôchodku od 08.12.2011 pritom nevyplýva, že by navrhovateľ žiadal zvýšenie invalidného dôchodku z titulu zvýšenia miery poklesu na 75 % pred dňom 08.12.2011, keď v ňom uviedol, že toto rozhodnutie „berie ako satisfakciu môjho dlhoročného sporu o moju invalidnú penziu“ a „akceptujem, ako sa píše v odôvodnení: Váš pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť od 08. decembra je viac ako 70 %“. Žiadal však o zápočet doby od 22.09.1988 do 30.06.1989 na účely výšky invalidného dôchodku, a to z dôvodu, že vykonával svoje povolanie v zahraničí prostredníctvom organizácie SLOVKONCERT.

Podľa § 255 ods. 1 veta prvá zákona č. 461/2003 Z. z., za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 01.01.2004 podľa predpisov účinných pred 01.01.2004, ak tento zákon neustanovuje inak.

V zmysle § 2 ods. 1 písm. c/ zákona Federálneho zhromaždenia Československej socialistickej republiky č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, účinného v spornej dobe, sociálne zabezpečenie podľa tohto zákona zahŕňa nemocenské zabezpečenie umelcov, ktorí svoju činnosť nevykonávajú v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnom vzťahu.

V zmysle § 6 ods. 1 písm. d/ zákona Federálneho zhromaždenia Československej socialistickej republiky č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, účinného v spornej dobe, na dôchodkovom zabezpečení sú zúčastnení umelci uvedení v § 2 ods. 1 písm. c/ tohto zákona.

Podľa § 8 ods. 1 písm. d/ zákona č. 100/1988 Zb. zamestnaním sa rozumie činnosť, počas ktorej majú občania v dôchodkovom zabezpečení práva a povinnosti ako pracovníci v pracovnom pomere (§ 6 ods. 1 písm. d/), a to v rozsahu ustanovenom vykonávacím predpisom.

V zmysle § 61 ods. 1 vyhlášky č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon č. 100/1988 Zb., na nemocenskom a dôchodkovom zabezpečení podľa tejto hlavy sú zúčastnení v kalendárnom roku ako pracovníci v pracovnom pomere s odchýlkami ďalej uvedenými výkonní umelci a artistí (ďalej len „umelci“), ak:

- a) podľa vyjadrenia organizácie spolupôsobiacej pri vykonávaní zabezpečenia umelcov vykonávajú sústavne umeleckú činnosť ako svoje povolanie tvoriace trvalý zdroj príjmu, ale nie v pracovnom pomere, a
- b) ich príjem z tejto činnosti v predchádzajúcom kalendárnom roku je najmenej 12.000 Kčs.

Podľa § 63 ods. 1 písm. c/ vyhl. č. 149/1988 Zb. pri vykonávaní zabezpečenia umelcov spolupôsobia u estrádných umelcov a artistov organizácie oprávnené na sprostredkovanie ich činnosti.

Podľa § 63 ods. 2 vyhl. č. 149/1988 Zb. spolupôsobiace organizácie sledujú činnosť umelcov a poskytujú národnému výboru, ktorý rozhoduje o zabezpečení umelca podklady a informácie potrebné na vykonávanie zabezpečenia, najmä:

- a) že umelec vykonáva sústavne umeleckú činnosť ako svoje povolanie tvoriace trvalý zdroj príjmu,
- b) o začiatku a skončení výkonu umeleckej činnosti pre vznik a zánik zabezpečenia,
- c) o výške hrubých príjmov umelca, ktoré boli podrobené dani z príjmov z literárnej a umeleckej činnosti za kalendárny rok, o výške tejto dane, o výške čistých príjmov a výške režijných nákladov spojených s umeleckou činnosťou v tomto roku, a to najneskôr do 31. marca nasledujúceho roka.

Podľa § 227 ods. 2 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z., poistenec a poberateľ dávky sú povinní preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik, trvanie, prerušenie a na zánik sociálneho poistenia.

Podľa § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. poistenec je povinný príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik nároku na dávku, trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu.

Napadnutým rozhodnutím odporkyne zo dňa 22.10.2014 bol navrhovateľovi zvýšený invalidný dôchodok od 08.12.2011 na sumu 201,70 eur mesačne, ktorý bol podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. pravidelne, ročne, od 01. januára valorizovaný.

Z evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia za obdobie od 01.09.1988 do 31.12.1988 vyplýva, že navrhovateľovi za obdobie 122 dní od 01.09.1988 do 31.12.1988 nebol vykázaný žiadny hrubý príjem; nachádza sa v ňom poznámka, že k tomuto obdobiu nebolo predložené potvrdenie o dosiahnutom príjme.

V spornom období mal navrhovateľ dlhotrvajúce angažmá v Nemecku, ktoré mu sprostredkovala Československá umelecká agentúra SLOVKONCERT, Bratislava. Uvedenú skutočnosť potvrdzujú podania agentúry SLOVKONCERT (ako spolupôsobiacej organizácie uvedenej v § 63 vyhl. č. 149/1988 Zb.) zo dňa 27.12.1993 a nástupníckej organizácie SLOVKONCERT, Hudobné centrum, Music centre Slovakia v liste zo dňa 27.11.2009, ktorými potvrdzujú, že v čase od 22.09.1988 do 30.06.1989 navrhovateľ účinkoval v zahraničí prostredníctvom agentúry SLOVKONCERT.

Navrhovateľ nepredložil v konaní žiaden doklad, na základe akej skutočnosti (napr. zmluvy o sprostredkovaní činnosti agentúrou SLOVKONCERT) vykonával svoje povolanie v spornom období aký dosiahol príjem a kde odviezol dane z takého príjmu.

Sociálna poisťovňa navrhovateľa opakovane informovala, že v jej evidencii sa nenachádza záznam o jeho zamestnaní (resp. príjme) za roky 1988, 1989, pričom navrhovateľ nepredložil odporkyňu žiaden doklad - dôkazný prostriedok, z ktorého by vyplývalo, že bol v spornom období dôchodkovo poistený podľa slovenských právnych predpisov.

Najvyšší súd v rámci odvolacieho konania požiadal Ministerstvo kultúry SR o predloženie dokladov, resp. oznámenie, na základe akej právnej skutočnosti navrhovateľ vykonával v období od 20.09.1988 do 30.06.1989 svoje povolanie na území Nemecka, aký dosiahol príjem a kto za neho vykonával odvody sociálneho poistenia. MK SR vo svojom liste zo dňa 27.01.2020 odvolaciemu súdu oznámilo, že v období 22.09.1988 - 30.06.1989 nebol navrhovateľ zamestnancom agentúry SLOVKONCERT, táto mu len sprostredkovala účinkovanie v Nemecku, pričom nemá k dispozícii údaje o výške jeho príjmu, resp. iné doklady (kópie zmlúv, a pod.).

Z potvrdenia orgánu sociálneho poistenia Nemecka vyplýva, že navrhovateľ vykonával svoje povolanie v Nemecku, okrem iných období, aj v čase od 22.09.1988 do 31.07.1989. Z formulára E 205 DE, vydaného nositeľom poistenia v Spolkovej republike Nemecko je súčasne zrejmé, že v Spolkovej republike Nemecko bol poistený celkovo 81 mesiacov, vrátane dôb od 22.09.1988 do 17.10.1988, 01.11.1988 do 19.03.1989, 10.04.1989 do 11.05.1989 a od 24.06.1989 do 31.07.1989.

Z uvedeného vyplýva, že účasť navrhovateľa na dôchodkovom poistení podľa právnych predpisov Slovenskej republiky (ako právneho nástupcu ČSSR) a jeho tvrdenia o realizovaní odvodov (daní) v bývalom Československu neboli preukázané a takú skutočnosť sa nepodarilo preukázať ani konajúcim orgánom. Odporkyňa preto aj podľa názoru odvolacieho súdu rozhodla v súlade so zákonom, keď pri výpočte dôchodkovej dávky nezahrnula do doby poistenia navrhovateľa doby, v ktorých bol poistený podľa predpisov Spolkovej republiky Nemecko.

Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 10Scud/8/2015-57 zo dňa 07.11.2017 potvrdil.

O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 OSP, v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 OSP tak, že navrhovateľovi nepriznal ich náhradu, pretože nemal v konaní úspech. Odporkyňa zo zákona nárok na náhradu trov konania nevznikol.

Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.